

Innspill fra Celsa Nordic til Handlingsplan for økt andel grønne og innovative offentlige anskaffelser

saksnr.19/01489

Om CELSA Nordic

CELSA Nordic er Norges eneste stålprodusent og resirkulerer stål fra biler og fartøyer tilsvarende to Eiffeltårn per uke, tilsammen 700 000 tonn i året. Resirkulering og bruk av vannkraft gjør at stål fra Celsa er et av de mest klimavennlige stål i verden, med et CO₂-utslipp som er halvparten av gjennomsnittet for europeisk stålproduksjon. CELSAs hovedmarked er Norden, og mesteparten av produksjonen går til bygge- og anleggsprosjekter i Norge – de fleste av dem i offentlig regi. CELSA har derfor en særskilt kompetanse på hvordan offentlige anskaffelser kan bidra til å redusere klimafotavtrykket i norsk bygge- og anleggsbransje gjennom å stille tydelige krav til materialbruken i prosjektene.

Offentlige anskaffelser som virkemiddel

Når det bygges veier, skoler, hus og sykehus påvirker det samfunnet i mange år fremover. Det offentlige bør derfor være en krevende kunde med en tydelig miljøstrategi. I bygge- og anleggssektoren har det de siste årene vært et økende fokus på energieffektivisering i bygg, og utslippsfrie anleggsplasser. Dette har gitt betydelig reduksjon av utslipp men det er fortsatt mye å hente ved å velge mer klimavennlige materialer. Ifølge Nasjonal transportplan utgjør materialbruk om lag 2/3 av de totale utslippene fra vei- og infrastruktur. Av dette utgjør for eksempel armeringsstål cirka 10%. Etter flere år med utredninger er det nå på tide med konkrete tiltak for å øke andelen grønne eller innovative offentlige anskaffelser. Rask handling vil bidra betydelig til at Norge når sine klimamål.

Innspill fra Celsa:

Celsa er positive til at næringslivet får gi innspill til Handlingsplanen og vil foreslå følgende konkrete tiltak:

- **Mål for bruk av miljøkrav:** Offentlige byggherrer bør sette tydelige mål for bruk av miljøkrav på porteføljenivå. Tildelingsbrevene til statlige byggherrer bør gi tydelige føringer om dette slik at disse går foran. Et eksempel kan være at det for alle statlige prosjekter skal etableres en klimakalkyle med målbare miljø- og bærekrafts mål for prosjektet i sin helhet.
- Handlingsplanen bør gi **konkrete føringer for utvikling på teknologiområder** hvor Norge har naturlige fortrinn. Vi har sett at slike konkrete føringer gir resultater – eksempelvis slik man gjorde på fergesiden. Dette har gjort at Norge har blitt verdensledende på el-ferger. CELSA mener et annet aktuelt område er utviklingen av norsk hydrogenproduksjon.
- Det bør settes ned en **task force i regi av Difi** med deltagelse fra utbygger- og markedssiden for å utarbeide et enhetlig verktøy for LCA-analyse som legges til grunn i alle offentlige anskaffelser som stiller miljøkrav. Dette arbeidet kan ta utgangspunkt i Statsbyggs påbegynte arbeid. LCA-analysen må inkludere transport til kunde, resirkuleringsgrad og legges til grunn enhetlige Environmental Product Declarations (EPD).

- **SSB må få i oppdrag å utvikle bedre statistikk** for offentlige anskaffelser som gir et fullstendig bilde av både statlig og kommunal sektor. For bygg og anlegg bør statistikken kunne brytes ned på f.eks. materialvalg, avfall, og klimagassutslipp for å sikre måloppnåelse. Slik statistikk er tilgjengelig i f.eks. Sveriges Nasjonale transportplan.
- **Digitaliseringen av Environmental Product Declaration** må prioriteres og EPD Norge må gis større myndighet til å sette rammer for godkjenning av EPDer. Å ta med transportutslipp i EPDen vil gi bedre sammenligningsgrunnlag og data til bruk i LCA-analyse.
- **Kompetanseheving i offentlig sektor** – Difi bør få i oppdrag å lede utviklingen av kursmoduler på hvordan man kan stille miljøkrav, herunder bruk av livsløpskostnader, LCA-analyse, klima kalkyler og bruk av EPD og at kursene bør gjøres tilgjengelige for alle offentlige byggherrer.

Bruk offentlige anskaffelser som et verktøy for å akselerere overgangen mot en grønn / sirkulær / bærekraftig økonomi etter koronakrisen

Koronakrisen har påvirket globale handelsstrømmer og redusert etterspørselen etter mange norske industrivarer. Dette kommer i tillegg til de pågående handelskonfliktene som allerede har endret globale varestrømmer. Økt bruk av klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser vil ha stor klimaeffekt ved at det vil øke etterspørselen etter norskproduserte varer som produseres med fornybar kraft og med strenge miljøkrav. På den måten vil man bidra til å sikre arbeidsplasser i etablerte næringer som er viktige for Norge. I tillegg vil det stimulere til innovasjon og nye løsninger, både innad i eksisterende bedrifter og i nye næringer.

Styrking av regelverket dersom mål ikke nås

Det følger av lov om offentlige anskaffelser som ble innført i 2017 en plikt for oppdragsgiver til å innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremmer klimavennlige løsninger der dette er relevant. Bruk av miljøkriterier er en «kan-bestemmelse». Stortingsmeldingen redegjør godt for hvorfor det ikke er hensiktsmessig å forsterke regelverket nå. CELSA mener at Handlingsplanen bør sette mål for fremdrift og innhenting av data for å måle klima- og miljøeffekten i offentlige anskaffelser. Dersom målene ikke nås innen en 5-årsperiode fra regelverket trådte i kraft bør man få en påfølgende styrking av regelverket ved å gjøre bestemmelsen om å sette miljøkrav om til en «skal-bestemmelse».

For mer informasjon, ta gjerne kontakt med Susanne M. Nævermo-Sand, tlf 47639884, epost: susanne.naevermo-sand@celsanordic.com

Bærekraft fra nord.

Fornybart armeringsstål produsert med vannkraft og kjærlighet.